

ŠOLA V NARAVI

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI • Revija za spodbujanje in razvoj šole v naravi • Letnik VII • november 2015

**Otroci s posebnimi
potrebami v šoli v naravi**

»Pri vas je pa lepo,« mi reče mali nadobudnež na moji desni. »Pa tako prijazne učitelje imate!« še doda. Zdaj ga bolj radovedno pogledam. Deček z debelimi očali in razpršenim pogledom je malce drugačen. Ampak v naravi, sredi vseh teh lepot, s kapico na glavi je tako zelo enak vsem drugim otrokom, da se razlika sploh ne vidi. Šele ko preživiš cel dan z njim, veš, da je res drugačen, namreč prijazen, srčen, odkrit in vedno spoštuje navodila. Otroci ga ob vsaki aktivnosti spodbujajo. Srečen je.

Preskusil se je v plezanju, kanuizmu, pohodništvu. »Veš, tudi z lokom sem streljal. Sploh ne vem, kam, ampak so mi sošolci zaploskali. Itak so vsem ploskali!«

»Ti si pa super dečko,« nadaljujem pogovor. »Vse ti gre dobro.« »Ja, ampak ni vedno tako,« mi malo tiše odgovori. »V šoli v naravi je drugače, tukaj si lahko vedno uspešen.« Samodejno ga stisnem k sebi in tiste očke, za katere ne veš, kam gledajo, se hvaležno priprejo.

Veter zapiha močnejše, sonce si izbere nekaj svojega prostora in skuša premagati mraz. Meni zagorijo ušesa, njemu pordeči nosek. Še malo bolj se stisneva drug k drugemu. Deček mi, ne da bi me pogledal, reče: »Zdaj sije sonce tudi zame!«

Dobrodošli med nami, dragi mali prijatelji!

Alenka Kovšca,
direktorica CSOD

Foto: arhiv dom Medved

Foto: arhiv dom Škorpiljon

ŠOLA V NARAVI ZA OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI IN CŠOD

CŠOD že od vsega začetka vključuje v svoje programe tudi šolo v naravi za otroke s posebnimi potrebami.

Gostili smo že kar nekaj skupin otrok, tudi mladostnikov s posebnimi potrebami. Vemo, da nam znanja primanjkuje, a se trudimo skupaj z učitelji spremljevalci (specialnimi, rehabilitacijskimi pedagogi, strokovnimi delavci na področju dela otrok s posebnimi potrebami), da vsi otroci od nas odhajajo polni novih izkušenj.

Zadnje čase veliko pozornosti posvečamo izobraževanju učiteljev na področju poučevanja in dela otrok s posebnimi potrebami.

Zavedamo se, da je eno izmed najpomembnejših načel vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami celovitost. To pomeni razvijanje osebe kot celote, da na vseh področjih funkcioniranja otrok doseže največ, kar je sposoben. Šola v naravi je zelo dober način, da dosežemo prav to.

V šoli v naravi lahko z načrtno zastavljenim programom razvijamo prav vsa področja funkcioniranja, obenem pa omogočimo otrokom s posebnimi potrebami, da si pridobijo izkušnje, ki jih doma ali v učilnici ne bi mogli pridobiti.

Naš cilj je ponuditi čim več možnosti za izkustveno učenje v prijetnem, naravnem okolju. Šola v naravi za otroke s posebnimi potrebami ponuja in omogoča ravno to: pridobivanje znanja in spretnosti z vseh področij na enem mestu: v naravi na tisoč in en način.

Šola v naravi omogoča otrokom s posebnimi potrebami, da se za kratek čas osamosvojijo od staršev in skrbnikov ter so sami odgovorni za svoje osebne stvari, čistočo, osebno higieno in dobro počutje.

Otroci si pridobivajo konkretne izkušnje na podlagi izkustvenega učenja v naravi.

Delo in aktivnosti v šoli v naravi se prilagajajo posameznemu učencu, njegovim sposobnostim, osebnostnim lastnostim in motnjam, saj je vsak otrok s posebnimi potrebami unikatna, edinstvena in specifična v svojem funkcioniranju, vedenju in razmišljanju. Spodbuja se njihov razvoj na čustvenem in socialnem področju. Posebno vlogo pa imajo medsebojni odnosi in komunikacija.

V CŠOD se zavedamo, da lahko le skupaj s strokovnimi delavci na področju otrok s posebnimi potrebami ponudimo možnost, da doživijo šolo v naravi, se iz nje veliko naučijo, sprejmejo naravo za svojo, skrbijo zanjo, se v njej dobro počutijo in uživajo ter se v naravo radi vračajo.

Mirjana Jesenek Mori, vodja CŠOD Škorpiljon

Foto: arhiv dom Medved

Foto: arhiv dom Škorpiljon

Foto: arhiv dom Škorpiljon

IN KAJ ČE SEM DRUGAČEN, POSEBEN?

Zakaj otroci niso povsem takšni, kot si jih zamišljamo starši v času nosečnosti? Genski zapis, stresna nosečnost, infekcije med nosečnostjo, pomanjkanje kisika v možganih zarodka, nedonošenost, podedovani vzroki, neznani vzroki ...

Vzrok pravzaprav ni ključnega pomena, dejstvo je, da so nekateri otroci drugačni in posebni.

In kdo so ti otroci? Po Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami so to:

1. otroci z motnjami v duševnem razvoju,
2. slepi in slabovidni otroci,
3. gluhi in naglušni otroci,
4. otroci z govorno-jezikovnimi motnjami,
5. gibalno ovirani otroci,
6. dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja ter
7. otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.

Vsak izmed teh otrok pa ima tudi **spremljajoče težave**. To so lahko motnje percepcije, motnje vedenja, epilepsija, znižane intelektualne sposobnosti, nizek prag bolečine, težave z govorom, požiranjem, dihanjem.

Za ljudi, ki stopajo v interakcijo z otroki s posebnimi potrebami, je vedno največje vprašanje **vedenje**. 25 % do 60 % otrok s posebnimi potrebami ima motnje vedenja, ki so odraz pretirane odzivnosti na dražljaje ali previsokih zahtev, ki jih ne razumejo, in težave z govorom, kar mnogokrat povzroča probleme v komunikaciji. Zato je zelo pomembno:

- zagotoviti posamezniku, da se čuti **vrednega in slišnega**,
- najti učinkovit način **kommunikacije** in **znižati pričakovanja**,
- **zmanjšati sprožilce v okolju** (hrup, prepričanja in stališča spremljevalcev, ki lahko izzovejo tako vedenje),
- pomagati posamezniku **prepoznati** in **preprečiti neprimerne, nerazumljive stiske**,
- pomagati **razviti strategije spoprijemanja s problemi**,
- zagotoviti **primerno in smiselno število aktivnosti**.

Pri **motnjah v duševnem razvoju**, duševni prizadetosti, duševni manjrazvitosti in intelektualni oviranosti ima otrok težave na intelektualnem, socialnem in emocionalnem področju. Zaostaja v razvoju gibanja, mišljenja, govora, socialnih stikov, čustvovanja in osebnosti. Pri teh otrocih moramo biti še posebej pozorni, da upočasnimo tempo aktivnosti, posredujemo kratka in jasna navodila, pokažemo določene stvari s primerom, učimo z zgledom, omogočimo individualen pristop. Še posebej pomembno pa je, da pravočasno zaznamo stisko otroka in mu **omogočimo umik**, saj veliko takšnih otrok v primeru, ko se ne znajdejo v določeni situaciji, potrebuje mir in tišino, da se zberejo.

Vse več otrok, štirikrat pogosteje pri dečkih kot deklicah, ima diagnozo **avtizem**, ki je organska motnja v možganih in se kaže kot razvojna motnja. Značilnosti so:

- motnje v socialnem funkcioniranju,
- motnje v komunikaciji (40 % avtizistov ne govori),
- ponavljajoči se določeni gibi pri igri,
- odpor do sprememb (pomembna je rutina in stalno zaporedje dnevnih aktivnosti),
- znižane intelektualne sposobnosti,
- pretirana reakcija na zunanje dražljaje,
- možne izjemne sposobnosti na nekem določenem področju.

Zelo pogost pojav pri vseh teh otrocih je tudi **epilepsija**. To je kronična okvara celic možganske skorje, kaže pa se kot nekontroliran izbruh električnih impulzov. Ločimo dve vrsti epileptičnih napadov. **Parcialni napadi** lahko prizadenejo le eno stran telesa, lahko se kažejo kot mišični krči, pogost pojav je motnja govorne funkcije. Lahko se kažejo tudi kot zožena zavest – osebna zmedenost, nemir, agresija, jeza ... Generalizirani napadi, imenovani »**grand mal napad**«, so tisti, pri katerih oseba izgubi zavest, krči roke in noge, se duši, pade na tla, ima peno na ustih, lahko se ugrizne v jezik, nekontrolirano mokri. Po takšnem napadu sledi globoko spanje ali koma.

In kako **pomagamo** pri takšnem napadu? Odstranimo vse predmete, ki bi osebo lahko poškodovali. Pod glavo ji damo mehko blazino, v usta ne porivamo ničesar. Merimo, koliko časa traja napad. Po napadu damo osebo počivati in jo kontroliramo. Če napad traja več kot 5 do 10 minut, mora oseba prejeti zdravila oziroma pokličemo nujno pomoč.

KAJ TOREJ, ČE SEM DRUGAČEN, POSEBEN?

Pomembno je predvsem to, da se zavedamo drugačnosti in da pridobimo čim več informacij – tako od staršev otrok s posebnimi potrebami kot šolskih svetovalnih služb in z interneta, ki danes ponuja celo vrsto informacij, ter seveda preko dodatnih izobraževanj s tega področja.

Potrudimo se:

- zagotoviti **normalizacijo** pogojev življenja,
- **omogočiti** vključitev v vse aktivnosti, upoštevati posameznikove posebnosti in omejitve,
- skrbeti za to, da se **okolje prilagaja posamezniku**, in ne obratno,
- imeti spoštljiv, enakovreden odnos do oseb s posebnimi potrebami,
- razumeti, da otroci s posebnimi potrebami ne morejo tekmovali z zdravimi vrstniki, si pa **želijo sodelovati in preizkusiti različne aktivnosti**.

Ne bojte se neuspeha, ne bojte se svojih napak, bodite empatični, prisluhnite svojemu srcu in intuiciji. Ni neumnih, smo le drugačni. Otroci, ujeti v svoje telo, razumejo, pogosto pa se ne morejo izraziti.

Mojca Vaupotič, Zveza Sonček

Foto: arhiv dam Škorpiljan

SPECIALIZIRANI CENTRI V ANGLIJI

Calvert Trust je neprofitna organizacija iz Anglije, ki je specializirana za izvajanje programov v naravi za osebe s posebnimi potrebami. Delujejo na treh lokacijah. Ena izmed njih je v območju Lake District, ki smo ga obiskali tudi predstavniki CŠOD.

Lake Distict Calvert Trust leži v bližini jezera Bassenthwaite in omogoča večdnevne programe doživljajskih in adrenalinskih dejavnosti v naravi za osebe s posebnimi potrebami, tudi za tiste s kompleksnimi potrebami, ki jih drugi centri ne morejo sprejeti.

V Lake Distict Calvert Trust je zaposlenih 35 oseb in vsako leto sprejmejo preko 3000 oseb s posebnimi potrebami.

V centru imajo prilagojeno opremo, ki omogoča udeležencem vrsto različnih aktivnosti, kot so jadranje, plezanje, spuščanje po vrvi, jahanje, taborniške veščine. Za te aktivnosti imajo prirejene terenske vozičke, prilagojena kolesa, prirejene jadrnice, prilagoditve v kanujih, posebno plezalno steno z naklonom, loke, plezalne ovire. Varnost udeležencev je najpomembnejša, zato imajo vsi inštruktorji posebne licence za izvajanje vsebin.

Sobe so posebej urejene tako, da omogočajo oskrbo tudi zahtevnejših potreb udeležencev. Programi so namenjeni šolam za otroke s posebnimi potrebami, pa tudi posameznikom, družinam in drugim skupinam. Udeleženci razvijajo svoje potenciale z aktivnostmi na prostem in doživijo nepozabne izkušnje in spomine za celo življenje.

Justin Farnan, Calvert Trust
Foto: <http://www.calvert-trust.org.uk/>

Prevedla: Irena Kokalj

ŠOLA V NARAVI ZA OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI ALI JAHANJE V CŠOD ŠKORPIJON

Kadar mladostnike v svoji skupini vprašam, zakaj je »dobro« jahanje, mi večinoma odgovorijo, da je dobro zato, ker se naučiš jahati.

Že nekaj šolskih let prihajamo z učenci in mladostniki Centra Janeza Levca v šolo v naravi v CŠOD Škorpion. Program dela je podrejen uram jahanja v maneži, športu, razvijanju samostojnosti in naravoslovju (življenje z naravo). Najbolj priljubljena aktivnost je seveda jahanje in s tem povezan tudi stik z živalmi in skrb zanje. Z osebjem v »Škorpionu« smo kot skupina zelo povezani, zato nam zmeraj uspe uskladiti vse aktivnosti, želje in pričakovanja v času našega bivanja.

Niti ni treba posebej poudarjati, da je jahanje s približno sto nihalnimi dražljaji na minuto dodatna aktivnost za krepitev gibalnega razvoja oseb z motnjami v duševnem razvoju. Pomembna je predvsem za počutje in samopodobo, ki se udeležencem v pičlih nekaj dneh pozitivno spremeni.

V CŠOD Škorpion je prijetno bivati, živeti v naravi, sodelovati z zaposlenimi ter se učiti novih vsebin in spretnosti. Po nekaj dneh so udeleženci sposobni dati konju osnovne ukaze gibanja: levo – desno, stop, spremeniti smer ... Zato si nedvomno lahko zatrdijo, da so se naučili jahati.

**Žiga Sedmak, prof. defektologije
Center Janeza Levca**

Foto: arhiv Centra Janeza Levca

Foto: arhiv dom Škorpion

SPOZNAVNI TABOR ZA GLUHE IN NAGLUŠNE

Na Srednji šoli Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana imamo že večletno tradicijo, da dijake novince, tj. dijake prvih letnikov, v začetku meseca septembra povabimo na tridnevni spoznavni tabor. V našem zavodu izvajamo prilagojene programe z enakovrednim izobrazbenim standardom. Progami na nivoju nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega in poklicno-tehniškega izobraževanja so prilagojeni za gluhe in naglušne dijake ter dijake z govorno-jezikovnimi motnjami. Vedno več pa se v te programe vključujejo tudi mladostniki z avtističnimi motnjami. Dijaki so si med seboj zelo različni, vsak prihaja s svojo zgodbo, s svojimi izkušnjami iz osnovne šole in iz zelo različnih družinskih okolij. Pa tudi z različnimi pričakovanji in željami; eni bolj po druženju, da si končno najdejo prijatelje brez izključevanja, drugi upajo, da bodo pri nas z individualnim pristopom lažje pridobili znanja, potrebna za poklicno pot.

Tabor smo prvič pripravili v šolskem letu 2009/10. Zdelo se nam je, da je spoznavni tabor dober uvod v novo šolsko leto, pomaga sklepati nova prijateljstva in olajšati stres, ki ga predstavlja prihod v novo šolsko okolje. Namen tabora ni le ustvarjanje dobre šolske in razredne klime, pač pa tudi, da razredniki in drugi strokovni delavci spoznajo naše dijake: kdo so, kakšni so njihovi interesi, kako se znajdejo v skupini, v novih situacijah, kako uspešni so v navezovanju stikov, koliko so samostojni ...

Zadnja tri leta smo spoznavni tabor izvedli v Centrih šolskih in obšolskih dejavnosti, kar se je pokazalo kot odlično. Zakaj? Tabor se odvija na zunajšolski lokaciji, na nevtralnem prostoru; kljub temu da veljajo tam vsa šolska pravila in hišni red, nismo v šoli. CŠOD imajo svoje lokacije v idilčnih predelih Slovenije

(srednješolci smo obiskali CŠOD Ajda v Libeličah in CŠOD Rak v Rakovemu Škocjanu), kjer nas obdajajo sveži zrak in čudovita zelena narava. V domovih ponujajo raznolike športne aktivnosti, ki jih pri pouku športne vzgoje ne moremo ponuditi. Zato so za dijake atraktivni in so sami po sebi motivacija, dijaki se v njih radi preizkusijo. Letos smo tako v domu Rak z gorskimi kolesi prekolesarili 16 km, plezali v naravni steni, streljali z loki ter se spustili v kraške jame. Poleg tega so dijaki lahko vsak trenutek svojega prostega časa izkoristili za nogomet na igrišču ob domu.

Zaposleni v domovih CŠOD imajo izostren čut do otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. To občutimo tako, da smo sprejeti takšni, kot smo, ne doživljamo pritiska, da moramo izvesti program, ki smo si ga načrtali, pač pa ima pred programom prednost mladostnik s svojimi omejitvami, strahovi in željami. Učitelji v domovih CŠOD organizirajo in izpeljejo različne vzgojno-izobraževalne vsebine na način, da smo lahko spremljevalci na taboru res v vlogi spremljevalcev, spodbujevalcev ter opazovalcev naših dijakov. Zvečer in v prostem času pa nam omogočijo, da izpeljemo svoje vsebine socialno-komunikacijskih iger.

S taborov prihajamo vedno vsi zadovoljni: mladostniki, da so se med seboj spoznali in zblížali, da so preživeli prijetne dni zunaj šole, da so bili malo proč od doma, učitelji pa smo zadovoljni, da dijaki uživajo v medsebojnem druženju in znajo preživeti čas kvalitetno in zdravo, brez računalnikov. Dijaki se še kasneje radi spomnijo skupnega sobivanja in vprašajo: »Kdaj gremo pa naslednjič na kakšen tabor?«

Mag. Barbara Lenart Bregar,
psihologinja, svetovalna delavka v ZGNL

Foto: arhiv Zavod ZGNL

POČITNICE ZA VSE

V želji po zagotavljanju inkluzivnih počitnic za otroke smo se že v preteklosti povezovali s sorodnimi organizacijami, ki tudi izvajajo počitniške programe. Center šolskih in občinskih dejavnosti (CŠOD) je pri tem pokazal veliko pripravljenosti, zato smo se letos dogovorili za inkluzivne počitnice v Centru Burja v Seči. V skupnih aktivnostih smo združili 12 otrok s posebnimi potrebami in 18 otrok brez posebnih težav.

Združili smo moči, znanja in izkušnje dveh različnih organizacij s skupnim ciljem. CŠOD Burja se odlikuje po izjemni lokaciji in je hkrati arhitektonsko prilagojen. Njihovi strokovni delavci so pripravili in vodili pester počitniški program športnih, naravoslovnih in socialno-povezovalnih aktivnosti, predvsem pa so bili odprti in dojemljivi za nove izzive. Prispevek Sončka je bilo strokovno znanje in izkušnje pri delu z otroki s posebnimi potrebami, kar se je odražalo v kvalitetnem spremstvu ter svetovanju in usmerjanju učiteljev CŠOD pri organiziranju počitniških aktivnosti.

Naš cilj je bil združiti dve skupini otrok v eno, homogeno, povezano skupino. To nam je vsekakor v celoti uspelo.

**Helena Kos, univ. dipl. psih.
Predsednica društva Sonček**

»LOV NA SKRITI ZAKLAD« DRUŠTVA MALI PRINC NA POLETNEM TABORU OB KOLPI

Dandanes je pogosto slišati komentar, da so otroci včasih veliko več časa preživeli zunaj, danes pa svoj prosti čas raje preživljajo za računalnikom ali pri kakšni drugi notranji dejavnosti. Različne raziskave temu (žal) pritrjujejo. Najpomembnejša posledica tega pa je, da so otroci danes pogosto manj spretni in jim močno primankuje znanja na področju različnih veščin, ki se jih naučimo ob preživljanju prostega časa v naravi.

Društvo Mali princ vsako leto ob koncu šolskega leta prireja tabor ob Kolpi, ki je namenjen otrokom in odraslim z motnjo v duševnem razvoju, sestavljen pa je izključno iz aktivnosti v naravi. Ker se zavedamo, da ima vedno manj otrok (in odraslih) priložnost preživeti dovolj prostega časa na svežem zraku in imajo zato tudi manj možnosti, da bi se naučili posameznih veščin preživetja v naravi, ki so bile včasih otrokom samoumevne, se trudimo, da otrokom nudimo tisto, kar v današnjem hitrem tempu življenja zamujajo. Ves teden otroci preživijo v naravnem okolju; spijo in jedo v šotorih ter pri tem urijo različne taborniške veščine (priprava ognjišča in samostojna priprava hrane, bivakiranje, lokostrelstvo, pohodništvo ...). Ena od izjemno pomembnih je tudi orientacija na prostem. Otroci se s pomočjo različnih aktivnosti učijo raziskovanja in pozneje prepoznavanja lastne okolice, različnih strategij, kako se orientirati v naravnem okolju, pa tudi sodelovanja v skupini, delitve dela ipd.

Orientiranje s pomočjo različnih pomagala in glede na različne naravne pojave v okolici lahko zelo učinkovito združimo s treningom drugih veščin v aktivnosti, ki jo v našem društvu imenujemo Lov na skriti zaklad. To dejavnost običajno izvajamo tako, da otroke razdelimo po skupinah. Najbolje je, da so te med sabo čim bolj homogene, s čimer zagotovimo uspešnost vseh skupin in spodbujamo sodelovanje med posamezniki v njih, da skupaj »najdejo zaklad«. Seveda lahko ima ta dejavnost ogromno variacij, lahko jo poponoma prilagodimo svojim potrebam ter potrebam skupine, opisali pa bomo način izvedbe na letošnjem taboru. Priporočamo, da se igra izvaja šele takrat, ko so otroci dobro seznanjeni z okolico, v kateri se nahajajo, saj bodo tako lažje sledili navodilom.

Pripomočki:

- Ker gre za lov na skriti **zaklad**, je pomembno, da dejansko pripravimo zaklad. Ta je pomembna motivacijska prvina, hkrati pa dejavnost osmišlja.
- **Natančno določen načrt poti.** Preden otroke pošljemo na pot, jo moramo sami dobro preveriti, predčasno poiskati morebitne nevarnosti na njej in jih tudi odstraniti oziroma opozoriti otroke nanje. Prosto se lahko odločimo, ali bomo otrokom ponudili celoten načrt oz. navodila za celo pot že v začetku ali pa dobijo otroci na štartu samo navodilo do prve točke in potem na vsaki naslednji točki nadaljnje navodilo. Predlagamo vam drugo rešitev, saj je pri tem manjša verjetnost, da se bodo otroci po poti zmedli ali del poti izpustili, poleg tega pa je to še dodatna motivacija za nadaljevanje poti.
- **Točke ali otočki.** Ne glede na to, ali damo otrokom celotna navodila že na začetku poti ali pa se odločimo, da bomo navodila razdelili na krajše dele, potrebujemo na poti tako imenovane otočke, kjer otroke pričaka nadaljnje navodilo ali naloga. Običajno so na točki postavljeni tudi spremljevalci, ki nadzorujejo potek igre. Kaj se dogaja na otočkih, bomo opisali kasneje.
- **Spremljevalci so pomemben člen lova.** Če gre za mlajšo skupino otrok, je vsekakor priporočljivo, da vsaki skupini priključimo odraslo osebo ali dve, vendar naj spremljevalec skupino le spremlja in priskoči na pomoč šele, ko je to nujno potrebno – bistveno je, da otroci sami rešujejo naloge in morebitne ovire na poti! Kadar je skupina dovolj zrela, da je načrtovano pot sposobna opraviti sama, priporočamo, da so spremljevalci navzoči le na otočkih, kjer dajejo otrokom različne naloge ter nadaljnja navodila za pot.

Foto: arhiv dom Škorpjion

Foto: arhiv dom Škorpion

Potek igre – sestavljanke

Osnovni opis igre je enostaven. Otroci v začetku dobijo navodila, ki jih vodijo po vnaprej načrtovani poti. Ob poti se ustavljajo na otočkih, kjer jim lahko pripravimo različne naloge, primerne njihovi starosti in tematiki tabora. Naloge na otočkih naj bodo čim bolj raznolike, da se lahko izkažejo vsi otroci v skupini. Otroci po uspešno opravljeni nalogi dobijo nadaljnja navodila za pot (v primeru, da so celotna navodila dobili že na začetku, pa dobijo le odobritev spremljevalca, da so nalogo uspešno opravili), na koncu pa jih na cilju pričaka zaklad.

Letos smo igro Lov na skriti zaklad nekoliko nadgradili. Otroke smo razdelili v štiri skupine. Vsaka je na štartu dobila kratko navodilo, ki jih je vodilo do prve točke (primer: Poiščite most, pri katerem smo se včeraj kopali v Kolpi!). Vsaka od štirih skupin je dobila drugačno navodilo, tako da je vsaka našla svojo točko. Ko so prispeli do otočka, so morali izvajati različne naloge (primer: otroci so reševali rebus, katerega geslo je bilo PRIJATELJSTVO, nato pa so se o tej temi pogovorili s spremljevalcem na otočku). Za uspešno opravljeno nalogo so otroci prejeli navodila za nadaljevanje poti, hkrati pa tudi košček sestavljanke. To dvojico so dobili tudi na vseh ostalih otočkih, dokler ni imela vsaka skupina po štiri koščke sestavljanke. Vsi otroci so ob koncu dobili navodila, naj se vrnejo v središče tabora, tam pa so dobili nalogo, da koščke sestavljanke sestavijo. Sama sestavljanke je bila v resnici načrt, ki jim je pokazal, kje se skriva skriti zaklad.

Vsako leto je odziv otrok, ki sodelujejo pri Lovu na skriti zaklad, zelo pozitiven. Letošnja popestritev – sestavljanke – je še toliko bolj osmislila celotno dogajanje, hkrati pa smo se z njo naučili nekaj novega – prav vsi v skupini smo bili pomemben del iskanja zaklada, saj je vsak otrok dodal po en košček sestavljanke. To dejavnost vsekakor priporočamo, saj je odličen trening najrazličnejših veščin (predvsem socialnih), na otroke deluje kot izjemna motivacija, hkrati pa omogoča popolno prilagoditev kateremu koli okolju in situaciji.

V društvu Mali princ se trudimo, da bi otrokom in odraslim popestrili njihov vsakdan ter jim ponudili nekaj novega, zato vsako leto iščemo nove in nove načine, kako izboljšati naš tabor, kako spremeniti tisto, kar že poznamo. Menimo, da je najpomembnejše to, da kot spremljevalci, učitelji, prostovoljci, animatorji ne »zadremamo« in ne pozabimo, da se tudi mi, prav tako kakor otroci, ki jih spremljamo, še vedno učimo.

Eva Plaznik, spremljevalka na taboru

Foto: arhiv društva Mali princ

KONJI IN JAHANJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI V DOMU ŠKORPIJON

Od leta 2002 imamo v domu Škorpion čredo islandskih konjev, ki smo jih v takratnem času zaradi majhnega števila teh konjev morali uvoziti iz Danske. Iskali smo konje, ki bi bili ujahani, mirni, samozavestni in raje bolj lenega kot pretirano živahnega značaja, skratka obvladljive in vodljive. Čeprav drugače kot iz knjig te pasme konj nismo poznali, so se pokazali za izjemne za naš način dela, tako z osnovnošolci in srednješolci kot z otroki s posebnimi potrebami.

Program jahanja je pri nas oblikovan nekoliko specifično. Osnove dela s konji, rokovanja s konji in osnovne jahalne veščine se pri delu z osnovnošolci in delu z otroki s posebnimi potrebami ne razlikujejo. Moramo pa pri delu z otroki s posebnimi potrebami prilagoditi način poučevanja. Ta mora biti v veliko večji meri usmerjen v prikazovanje postopkov dela s konji, obnašanja in rokovanja s konji, torej v izkustveno delo. Ker so otroci s posebnimi potrebami zelo različni po načinu dojemanja in razumevanja, je potrebna temeljita predhodna komunikacija z učitelji, ki te otroke poznajo. To je toliko lažje, ker so zaradi normativov skupine otrok manjše in število učiteljev spremljevalcev večje. Tako je možna večja individualizacija dela. Posebej pa je treba poudariti, da je pri našem načinu dela z otroki s posebnimi potrebami nujno sočasno delo in vključevanje v program jahanja učiteljev spremljevalcev zaradi občutka varnosti, ki ga imajo ti otroci ob svojih učiteljih. Če učitelji spremljevalci teh otrok niso pripravljeni sodelovati pri delu s konji, programa jahanja z otroki s posebnimi potrebami ni mogoče izvesti. V veliki večini se vsi ti otroci pri nas prvič v življenju od blizu srečajo s konjem. Nepoznavanje konjev, pomanjkanje izkušenj z njimi, posledičen strah in negotovost pred to živaljo so narekovali, da k delu s konji pristopimo nekoliko drugače kot v klasičnih jahalnih šolah. Konje smo morali prešolati in jih usposobiti za specifičen pristop, ki ga imamo pri našem delu v programu jahanja.

Celostni pristop

Na podlagi izkušenj smo prišli do spoznanja, da je potrebno sočasno delo s konji, otroki in njihovimi spremljevalci. Proces približevanja mora biti sočasen. Otrok ali mladostnik se mora (s svojim učiteljem) približati konju in konj se mora približati otroku (in učitelju spremljevalcu).

- Otroci in mladostniki ter otroci s posebnimi potrebami so neizkušeni, zato potrebujejo celostno obravnavo, kar pomeni, da skušamo v okviru programa jahanja na otroke delovati na spoznavnem nivoju (osvajanje novih znanj), čustvenem nivoju, kjer strah in negotovost nadomeščamo z radostjo in navdušenjem, ter na telesnem nivoju, ki zajema oskrbovanje

konjev, obvladovanje na povodcu, če individualne sposobnosti to dopuščajo, pa tudi osnovne jahalne spretnosti, ki so ravno tako individualno pogojene in prilagojene različnim zahtevnostnim stopnjam.

- Sočasno je potrebno sprotno delo s konji na tak način, da jih izurimo in pripravimo na nepričakovane in neobičajne situacije, ki so pri vseh začetnikih pogoste. Konji morajo biti vajeni nenadnih gibov otrok, kričanja, prerivanja med konji, potiskanja konja levo in desno. Skratka, konje je treba, kolikor se le da, pripraviti na vse mogoče in nemogoče situacije, ki jih neizkušeni otroci lahko povzročijo.

Program pedagoškega jahanja za otroke s posebnimi potrebami

Pred začetkom se pogovorimo z učitelji jahanja in z učitelji spremljevalci otrok o sposobnostih in zmožnostih otrok s posebnimi potrebami. Na podlagi tega otroke razdelimo v čim bolj homogene skupine glede na njihove zmožnosti. Ko so skupine oblikovane, določimo vsebino in obseg programa, ki ga bomo izvedli.

Program jahanja izvedemo v enem ali več dopoldnevih, odvisno od želje učiteljev spremljevalcev. Skupina tako preživi v enem dopoldnevu štiri ure, ki zajemajo:

Spoznavanje hleva in življenjskega okolja konja

Poudarek pri tem delu programa je spoznavanje hleva in ograjenih pašnikov. Ogledajo si opremo za čiščenje hleva, vidijo, kako se konji nahranijo. Ogledajo si sedlarno, kjer hranimo opremo za jahanje (sedla, jahalne uzde, hlevske uzde, podsedelnice, jahalne čelade ...). Nato spoznajo konjeve prehranjevalne navade in hrano, ki jo dnevno je (sveža trava, senaža, seno, oves, ječmen, jabolka, mineralni dodatki). Na koncu spoznajo še pomen podkvic in podkovanja.

Nega konja pred jahanjem

- Ta del je za uspeh ključen. Ko konje pripeljemo na privez, se otroci večinoma prvič od blizu srečajo s konjem. Na dan

Foto: arhiv dom Škorpion

Foto: arhiv dom Škorpion

Foto: arhiv dom Škorpion

privre cela paleta čustvenih odzivov, ki jih je potrebno obvladati. Otrokom najprej razložimo, kako konj doživlja človeka, kako se morajo obnašati pri konju, da se bosta razumela, in česa pri konju ne smejo početi. Ko se otroci umirijo in razumejo, kaj smejo in česa ne, jim pokažemo postopek čiščenja konjev. Od tod dalje so konji prepuščeni otrokom. Damo jim vedeti, da so odgovorni za svojega konja, dokler ne končamo z jahanjem. Za eno dopoldne postane konj njihov. Konji so dresirani in vajeni množice, tako da se ne plašijo, četudi otroci nepravilno pristopajo in ravnaajo z njimi. Učitelji jahanja dogajanje ves čas opazujemo, usmerjamo delo in po potrebi pomagamo.

Sedlanje in uzdanje je v osnovi prezahtevno, zato to izvedemo učitelji jahanja.

Učenje jahanja

Za uspeh tega dela programa je ključna delitev otrok na čim bolj homogene skupine. Tako je možna velika individualizacija.

Delo na povodcu

1. Vedno začnemo z vajami ravnotežja na povodcu, kjer učitelji spremljevalci vodijo konja na povodcu po jahališču, učenci pa ob demonstraciji jahalnega učitelja izvajajo vaje ravnotežja, katerih cilj je izboljšanje občutka ravnotežja, koordinacije, moči in gibljivosti. Te vaje delamo s sedlom ali brez njega, odvisno od tega, ali otroci lahko stabilno sedijo ali ne. Če ne morejo stabilno sedeti, otroci ležijo s trebuhom na konjevem hrbtu.
2. Sledijo vaje obvladovanja konja s težo in vaje: učijo se zavijanja levo-desno, ustavljanja, poganjanja, obrata na zadnjih nogah, odstopanja in obrata levo-desno nazaj.

Samostojno jahanje

1. Otroci, ki so sposobnejši, preidejo na samostojno jahanje v koraku. Postopoma, odvisno od posameznika, spremljevalni učitelji odpenjajo otroke s povodca in otroci v koraku samostojno izvajajo vse vaje obvladovanja konja z vaje in težo. Najspodobnejši pa so na koncu sposobni kratkih razdalj v töltu ali kasu.
2. Samostojno jahanje kratkih razdalj v sedečem kasu ali töltu. Otroci nekje po 60 minutah jahanja pridobijo toliko poguma in spretnosti, da so sposobni v sedečem kasu jahati kratke razdalje v počasnem kasu ali töltu.

Pospravljanje opreme

- Jahalno dopoldne zaključimo s pospravljanjem jahalne opreme in krtačenjem konjev, preden jih spustimo nazaj na pašnik.

Pri delu v sedlu na konju so otroci s posebnimi potrebami zelo specifični. Prav zaradi tega je potrebno, da so vsi konji, na katerih jahajo otroci, skrbno izbrani in v jahališču v ustreznem vrstnem redu. Treba je poznati individualne lastnosti konja in izbor prilagoditi značajskim lastnostim otroka. Ni namreč vseeno, katerega konja daš na čelo. Tam mora biti konj s srednje hitrim tempom v vseh korakih (korak, kas, galop). Ker so islandci izrazito čredni konji, navadno zadostuje, da povsem kontroliramo prvega konja in vsi ostali mu sledijo. To je ena najbolj uporabnih lastnosti islandskega konja pri delu z začetniki.

Foto: arhiv dom Škorpiljon

Učitelji, ki delajo z otroki s posebnimi potrebami, so nas naučili, da je treba vedno preizkušati meje, do kod otroci s posebnimi potrebami zmorejo. Tudi pri delu s konji delamo po tem načelu. Vedno od otrok pričakujemo več, kot mislimo, da zmorejo. Tako nas vedno znova presenečajo, koliko nekateri zmorejo. Druga stvar, ki smo se je naučili ob teh otrocih, pa je, da nikoli ne pričakuj in ne planiraj, kaj vse boš otroke naučil. Pri nekaterih uspemo narediti ogromno, pri nekaterih le malo. Pravzaprav to sploh ni pomembno. Če otroci izgubijo strah pred konjem, vzljubijo konje, se naučijo sobivati s konji in občutijo veselje v njihovi družbi, smo dosegli svoj namen. Kar je več, je samo bonus.

Benjamin Kuster, učitelj v CŠOD Škorpiljon

Pozdrav iz oddelkov OŠPP Mirna

Pošiljamo vam likovna dela, ki vam jih je posebno za vas narisal naš »učenec«, likovni ustvarjalec Smiljan Zajc (morda se spomnite možakarja z bradico). Star je 25 let in v letošnjem šolskem letu končuje usposabljanje na naši šoli. V vseh letih njegovega šolanja je bil zelo zadržan do bivanja v CŠOD-jih, zato smo odhajali brez njega. Letos se nam je priključil na CŠOD Škorpiljon in glede na to, da vam je namenil toliko svojih »risbic« strokovne delavke sklepamo, da se je imel v času našega bivanja v vašem domu zelo dobro. Že več let ga v šoli namreč prosimo, da bi nam svoja likovna dela zaupal na razstavo, vendar se za to ni odločil. Skrbno jih čuva, označuje, dokumentira. Smiljan je svojevrstna osebnost, avtist, ki svoje stvari deli le z redkimi. Vi ste eni izmed njih. Želimo vam vse dobro.

Strokovne delavke OŠPP Mirna

PLANICA

V Planici smo se imeli super.

V ponedeljek smo se že zjutraj zbrali v šoli in pojedli malico. Potem nas je pobral avtobus. Vsi smo imeli velike kovčke, ki smo jih zložili v prtljažnik avtobusa. Ko smo prišli v Planico, smo se najprej preobuli v copate. Boštjan nam je povedal, kakšna so pravila v domu. Potem smo šli v sobe; tam smo razpakirali, postlali postelje in že je bil čas za kosilo. Po kosilu nam je učiteljica Mateja razdelila opremo za tek na smučeh in skupaj smo šli do skakalnic. Tam smo vadili najprej na eni smučki, nato na obeh. Bilo je zelo mrzlo. Potem smo se vrnili v dom na večerjo.

Nekateri so šli po večerji še na nočni pohod proti Tamarju.

V torek smo po zajtrku vzeli tekaške smuči in šli peš do drugega smučišča. Tam nas je pričakalo sonce. Bilo je zelo lepo in toplo. Tam smo ostali celo dopoldne. Po kosilu smo se šli sankat na smučišče, ki je zraven doma. Vsak je dobil čelado za varnost.

V sredo smo šli dopoldne spet na tekaške smuči. Dva učenca sta šla z našo učiteljico na daljši tek vse do Italije. Tam so pojedli tudi malico. Ostali smo tekmovali v parih. Popoldne nas je učitelj Miha poslal na orientacijski pohod okrog doma. Poiskati smo morali 6 »lisc« in z njihovimi zobki preluknjati liste. Odgovoriti smo morali tudi na nekaj vprašanj. Ni bilo težko. Zvečer so šli

nekateri spet na pohod proti Tamarju, vendar niso prišli do koč – čisto malo jim je manjkalo.

V četrtek dopoldne smo tekli na travniku, ki je bližje domu. Tam smo z učiteljico Matejo naredili skakalnico. Le najbolj pogumni so si upali skočiti. Učiteljica Irena je skočila najdlje. Ostali smo uživali na soncu. Nekateri so tekli, drugi so se sankali in kepali. Bilo je super. Popoldne smo se šli spet sankat na smučišče.

Čisto rahlo je snežilo in bilo je zelo mrzlo.

V petek zjutraj nas je pričakala prava zimska pravljica. Celo noč je snežilo, zapadlo je okrog 20 centimetrov snega. Z učiteljico Matejo smo obuli gamaše in šli na pohod. V snegu smo se lovili, gazili, tekmovali, se kepali ... Ko smo se vrnili v dom, smo bili čisto mokri. Sneg kar ni in ni nehal padati, zato nismo vedeli, če bomo sploh lahko šli domov. Pa nič hudega, z veseljem bi ostali v Planici. Med kosilom je prišel plug in splužil cesto, zato je lahko pripeljal tudi avtobus. Odpeljali smo se nazaj na Jesenice.

Imeli smo se zelo lepo. Komaj čakamo naslednjo zimo, da priremo spet v Planico.

Napisali učenci PPVI 2-6.

MEDVEDJE BRDO

Ko sem pred tremi leti začela delati v Oddelku vzgoje in izobraževanja v Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani, sem od sodelavke izvedela, da se bomo udeležili šole v naravi na Medvedjem Brdu. Ta novica me je zelo razveselila, saj sem že kot osnovnošolka bila tam na zimovanju. V spomin so se mi prikradla prijetna doživetja, kot so plezanje po plezalni steni, kolesarjenje, obiski sosednjih gozdov in prijaznost delavcev doma. Komaj sem čakala na mesec januar, da je prišel dan odhoda. Ko smo prispeli, sem ugotovila, da je dom prenovljen, pričakali pa so nas prijazni in nasmejani obrazi zaposlenih v domu Medved.

Z učenci in s sodelavci smo uživali v vsakem trenutku tedna, saj smo se zaradi gostoljubnosti domskih delavcev počutili kot doma. Petdnevni urnik je bil zelo razgiban – spoznavanje okolice z obiski žage, sosednjih kmetij in muzeja, peka piškotov, različnih športnih udeleževanj in organiziranih večernih aktivnosti.

Za piko na i nas je presenetila debela snežna odeja in zimske radosti so se lahko začele. Tekli smo na smučeh, se s sanmi spuščali po bližnjem hribu, izdelali sneženega moža in se kepali.

Arhiv. dom Medved

Prehitro je prišel petek, ko smo se polni novih doživetij vrnili v Ljubljano.

Lansko šolsko leto je bilo navdušenje pred odhodom še večje, saj so otroci točno vedeli, kam smo namenjeni. Zimovanje je bilo zopet nepozabno in prekratko, pogrešali smo edino sneg. Zato v tem šolskem letu komaj čakamo na ponovno snidenje z našimi domskimi prijatelji v mesecu februarju ... Mogoče nas ponovno pričaka Medvedje Brdo, odeto v belo barvo. Pustimo se presenetiti!

Učiteljica Anja Pečaver

Na domu Škorpiljon smo na podlagi smernic za izobraževanje in usposabljanje sil za zaščito, reševanje in pomoč, letnega programa usposabljanja in na podlagi sklepa poveljstva GZ Ruše izvedli gasilsko vajo enot Gasilske zveze Ruše (GZ Ruše). Namen vaje je bil, da se preizkusi in izpopolni organiziranost in pripravljenost operativnih enot GZ Ruše pri gašenju notranjih požarov, reševanju ljudi, reševanju ljudi s posebnimi potrebami in oskrbi le-teh.

Vajo je organiziral poveljnik GZ Ruše v sodelovanju z Občinskim gasilskim poveljstvom Selnica ob Dravi in poveljnikom PGD Slemen.

Glavni cilji vaje:

- preveriti stanje organiziranosti, usposobljenosti in opremljenosti operativnih enot GZ Ruše,
- preveriti operativno uporabnost sistema zvez ZARE ter sistema obveščanja in alarmiranja; preveriti načrte za zaščito, reševanje in pomoč v primeru požara,
- preveriti usposobljenost, reagiranje in ukrepanje operativcev v primeru požara ali druge nesreče, v kateri so udeležene osebe s posebnimi potrebami.

Gasilsko vajo smo izvedli skupaj s Centrom za vzgojo in izobraževanje Velenje.

Damjan Šteger, poveljnik GZ Ruše

Fotografije: arhiv dom Škorpiljon

Foto: arhiv dom Škorpiljon

LEGO ROBOTIKA

CŠOD Vojsko
 Vojsko 21, 5280 Idrija
 Meta Vončina Gnezda
 05 374 20 30, 08 205 30
 vojsko@csod.si

Datum: 18. 12. – 20. 12. 2015

Št. mest: 30

Starost: 11 – 15 let

Prihod: petek ob 16.00

Odhod: nedelja ob 14.30

Cena: 59 €

Zakaj robotika

Večina hobijev in aktivnosti v prostem času je vezana na področje športa, umetnosti, humanistike ali družboslovja. Opažamo, da so tehnični hobiji v naši družbi zapostavljeni. S programom robotike z LEGO Mindstorms skušamo na zanimiv in zabaven način mlade navdušiti za naravoslovje in tehniko. Pokažemo jim, da so matematika, logika, fizika in tehnika enako kreativna področja, na katerih se dogaja obilo zanimivega in zabavnega. Aktualen, zelo priljubljen in učinkovit način za osvajanje naravoslovno matematičnega, logičnega in tehniškega načina razmišljanja je robotika. Pri tem je poseben poudarek na spodbujanju ustvarjalnosti in inovativnosti, saj je robotika že sama po sebi namenjena družbenemu in gospodarskemu napredku.

Namen in vsebina delavnic

Delavnice so namenjene otrokom starosti 11-15 let.

Na delavnicah bodo udeleženci aktivno preko igre sestavili različne osnovne modele robotov, programirali njihovo obnašanje, uporabili različne senzorje, testirali in eksperimentirali. Obnašanje robota bodo programirali z vizuelnim programskim orodjem.

Osnovne teme aktivnosti so mehanizmi, gibanje v prostoru, zaznavanje okolice in reševanje problemov. Teme pokrivajo področje fizike, tehnologije, matematike in jezika.

Delavnice temeljijo na uporabi kompletov LEGO Mindstorms Education, ki je najsodobnejše orodje na področju izobraževanja robotike, namenjeno prav delu s skupinami otrok. Koncept LEGO Mindstorms vključuje konstrukcijske pakete gradnikov s senzorji, interaktivnimi servo motorji, inteligentnimi krmilnimi enotami in programsko orodje. Učni načrti delavnic so pripravljene na osnovi mednarodno priznanih učnih načrtov.

Delo poteka v skupinah.

Vsebina delavnic:

- sestavljanje in programiranje modelov robotov;
- teme aktivnosti so gibanje v prostoru, mehanizmi, odzivanje na okolje in reševanje problemov;
- uporaba konceptov matematike, fizike in tehnike na konkretnih problemih;
- soočanje z izzivi realnih problemov;
- raziskovanje in kritično razmišljanje;
- timsko delo.

Večji del programa bo namenjen robotiki, vmes pa bomo dodali še kakšno drugo aktivnost. Pri izvajanju programa se bomo prilagajali starosti in predznanju udeležencev.

S seboj pa obvezno prinesite zvrhan koš dobre volje in smeha ter željo po druženju z vrstniki!

Da bodo starši lahko spremljali dogajanje, bomo na spletni strani doma Vojsko dnevno nalagali fotografije otrok in zraven še kaj malega napisali.

Prijava na www.csod.si